

Investing in your future
Cross-border Cooperation Programme 2007-2013
Part-financed by the European Union (European
Regional Development Fund)

Verslag Symposium 'De nieuwe stedenbouwkundige verordening betreffende toegankelijkheid'

- Fien Vandenabeele -

De presentatie bestaat uit een situering van vzw Enter, een korte samenvatting van het begrip en belang van toegankelijkheid, en tenslotte uitleg bij de nieuwe verordening

Vzw Enter is een Vlaams expertisecentrum voor toegankelijkheid en wil informeren, sensibiliseren, ondersteunen, samenwerken, inspireren, ... Zij streven naar een publieke omgeving voor iedereen, willen mogelijkheden in wonen creëren, en streven een geïntegreerde benadering van toegankelijkheid na. Zij boden technische ondersteuning aan de overheid aan bij het ontwerp van de nieuwe Vlaamse stedenbouwkundige verordening toegankelijkheid.

Wat is toegankelijkheid?

Toegankelijkheid is meer dan centimeters alleen.

Hiermee wordt allerm minst bedoeld op enkel fysieke toegankelijkheid. Toegankelijkheid is een sleutelwoord waar je het functioneren binnen de maatschappij aan op kunt hangen: gebruik van goede communicatie, duidelijke informatieverstrekking, klantvriendelijkheid, logische gebouwstructuren, dienstverlening, goede signalisatie, bruikbare maatvoering, voldoende gebruikruimte, ...

Dit begrip is van toepassing op ieder van ons, en niet enkel op personen met een handicap. Als je om je heen kijkt, zijn er maar weinig perfecte mensen (met gemiddelde schoenmaat en lengte, zonder bril of lenzen, ...). De diversiteit in de bevolking is geen probleem, maar moeten we als meerwaarde beschouwen. Deze verschillen tussen mensen leiden tot het zoeken naar oplossingen. De basis voor toegankelijkheid is:

- bereikbaarheid
- betreedbaarheid
- bruikbaarheid.

Investing in your future
 Cross-border Cooperation Programme 2007-2013
 Part-financed by the European Union (European
 Regional Development Fund)

Dit niet enkel voor publieke gebouwen, maar ook woonruimtes, en openbare ruimte zoals pleinen...

10% van de bevolking heeft een handicap, en voor hen is toegankelijkheid een basisvoorwaarde om te kunnen deelnemen aan het maatschappelijke leven. Maar iedereen heeft baat bij toegankelijkheid. Toegankelijkheid is geen kwestie meer van goodwill, maar is een basisrecht geworden. Iedereen heeft het recht gebruik te kunnen maken van dienstverlening, gebouwen te betreden, transportmiddelen te gebruiken.

Toegankelijkheid en Universal design

Universal design is een ontwerpstrategie waarbij de toegankelijkheid gegarandeerd wordt.

Toegankelijkheid is dus het doel, universal design een middel.

Universal design is gebaseerd op 7 basisprincipes:

- bruikbaar voor iedereen
- flexibel in gebruik
- eenvoudig en intuïtief gebruik
- verstaanbare informatie
- marge voor vergissingen
- beperkte inspanning
- geschikte inspanningen en gebruiksruijnte

Bovendien is het op voorhand nadenken over je ontwerp en toegankelijkheidsprincipes toepassen, veel efficiënter en goedkoper dan nadien de nodige aanpassingen te moeten doorvoeren, om zo aan de basisreglementering te voldoen.

Waarom toegankelijkheid?

- *eisen van een maatschappelijke evolutie*

Gebruikers worden steeds mondiger en geëmancipeerder.

Klachten en de vraag naar oplossingen duiken meer en meer op, en hiermee moet rekening gehouden worden.

Niet enkel gebruikers strijden hiervoor. De overgang naar een meer inclusieve maatschappelijke benadering waarbij uitsluiting aangevochten wordt, werpt nieuwe noden en vragen voor toegankelijkheid op.

Investing in your future
 Cross-border Cooperation Programme 2007-2013
 Part-financed by the European Union (European
 Regional Development Fund)

- *inspelen op nieuwe tendensen*

De demografische evolutie leert ons dat de bevolking steeds ouder wordt en meer toegankelijkheidsproblemen ondervindt. Hier wordt design for all een streefdoel om aan deze demografische verandering het hoofd te bieden.

- *striktere regelgeving en toepassing*

Er is reeds een basis die aanvulling nodig heeft, denk hierbij maar aan intensives, labeling,...

- *economische voordelen*

Wanneer je plannen en ontwerpen baseert op toekomstige noden vermijd je aanpassingen achteraf, die duurder zullen uitvallen.

Vlaamse stedenbouwkundige verordening toegankelijkheid

De verordening is volledig te lezen op www.toegankelijkgebouw.be. Op de powerpointpresentatie vind je de relevante tabellen en illustraties terug.

In deze presentatie staat niet de technische kant van de verordening centraal, maar wel de werkwijze waarop de juiste en voor specifieke situaties relevante regelgeving in de verordening teruggevonden kan worden.

Een nieuwe regelgeving

De nieuwe regelgeving ontstond uit een samenwerking tussen Gelijke Kansen in Vlaanderen en Ruimtelijk Ordening.

Er was een Federale wet van 17 juli 1975 betreffende de toegang van gehandicapten tot gebouwen toegankelijk voor publiek, maar wegens gebrek aan sanctionering, een verouderde visie op toegankelijkheid, was een actualisering van de normen noodzakelijk.

De verordening heeft een bestaand kader van inbedding:

Decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening (Art 54, 7en Art 100, §4)+ Overgenomen in de + Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening:
 Art. 2.3.1., 7en Art. 4.3.7

Investing in your future
Cross-border Cooperation Programme 2007-2013
Part-financed by the European Union (European
Regional Development Fund)

Besluit van de Vlaamse Regering van 28 mei 2004 –
dossiersamenstelling aanvraag stedenbouwkundige vergunning.

Structuur van de wettekst

I Definities (art. 1)

II Toepassingsgebied:

- Toepassen van de verordening of niet? (art. 2)
- Bepalen van het toepassingsgebied (Art. 3 t.e.m. 6)
- Bepalen van het aanvullend toepassingsgebied (Art. 7 t.e.m. 10)

III Normbepalingen:

- Algemene elementen (art. 11 t.e.m. 13)
- Looppaden (art. 14 t.e.m. 17)
- Niveauverschillen (art. 18 t.e.m. 21)
- Toegangen en deuropeningen (art. 22 t.e.m. 26)
- Parkeerplaatsen (art. 27)
- Vaste inrichtingselementen (art. 28 en 29)
- Aangepast karakter van constructies (art. 30 t.e.m. 32)
- Afwijking en advisering (art. 33 t.e.m. 35)

IV Wijzigings-en overgangsbepalingen (art. 36 t.e.m. 41)

Toepassingsgebied van de verordening

WEGWIJS IN DE VERORDENING

Stap 1- Moet ik de verordening aftoetsen?

De verordening is van toepassing op:

- publiek toegankelijke gebouwen
- bij uitvoering van werken (nieuwbouw, herbouw, verbouwing of uitbreiding)
- waarvoor een stedenbouwkundige vergunning vereist is.

* met enkele uitzonderingen (art 2.2)

Dus NIET voor bestaande gebouwen of omgevingen waar geen werken aan voorzien worden.

Investing in your future
 Cross-border Cooperation Programme 2007-2013
 Part-financed by the European Union (European
 Regional Development Fund)

Stap 2 - Wat is het toepassingsgebied?

Indien je aan deze voorwaarden voldoet, dan is de volgende stap het bepalen van het toepassingsgebied vanuit art 2, 3, 4 of 5:

- welke type gebouw heb ik?
 bestemming of hoofdfunctie: publiek toegankelijke functie/
 toerisme of verblijfsaccommodatie/ wonen
 (meergezinswoningen, groepswoningbouw, ...)
- Wat is de omvang van het gebouw?
 Publiek toegankelijke oppervlakte / aantal accommodaties /
 aantal wooneenheden

Stap 3 - welke onderdelen moet ik nog als aandachtspunt gebruiken?

De volgende stap is het bepalen van het aanvullend toepassingsgebied (art 6-10). Hier komen we te weten (indien de specifieke ruimten of elementen aanwezig zijn) welke toegankelijkheidsgaranties er verwacht worden.

Stap 4 - Indien ze voorkomen en er handelingen aan gebeuren, wat zijn de toegankelijkheidscriteria?

De laatste stap is het toepassen van de normbepalingen (art 11-35).

Een paar aandachtspunten hierbij zijn:

- dit hoeft slechts indien een (bouw)element voorkomt en als er werken aan gebeuren.
- De normen maken deel uit van de voorwaarden voor het krijgen van een vergunning.
- Maatvoeringen zijn steeds minima: een grotere uitvoeringsmarge inrekenen.
- De basis is planafleesbaarheid: verschil tussen ruwbouw- en afwerkingmaten.

WELKE NORMEN ZIJN ER? ENKELE VOORBEELDEN

Er zijn 7 thema's:

- algemene elementen (art 11-13)
- looppaden (art 14 -17)
- niveauverschillen (art 18-21)
- toegangen en deuropeningen (art 22-26)
- parkeerplaatsen (art 27)

Investing in your future
 Cross-border Cooperation Programme 2007-2013
 Part-financed by the European Union (European
 Regional Development Fund)

- vaste inrichtingselementen (art 28-29)
- aangepast karakter van constructies (art 30-32)
- afwijking en advisering (art 33-35)

Maatvoeringen binnen een algemeen kader:

De maatvoeringen zijn af te stemmen op een gemiddelde gebruiker.
 De meest kritieke gebruiker is de rolstoelgebruiker.

Voorbeeldnormen:

- looppaden
 - o Vrije doorgang garanderen (min. 150 cm na afwerking).
 - o Looppas is steeds vlak, in buitenomgeving en natte ruimten helling mogelijk.
 - o Ongestoord gebruik garanderen.
- Niveauverschillen (kleine drempels, treden, trappen hellingen en liften)
 - o Buitenomgeving:
 - max 2 cm verschil toegelaten
 - van 2 – 18 cm: minimum als helling voorzien
 - meer dan 18 cm: combinatie voorzien
 - o Binnenomgeving:
 - van 0-18 cm: minimum als helling voorzien
 - meer dan 18 cm: combinatie voorzien
- Parkeerplaatsen (aangepast en voorbehouden)
 - o Minimale afmetingen i.f.v. type parkeerplaatsen (dwars, langs en schuin).
 - o Ligging van de parkeerplaatsen.
 - o Max toegelaten helling.
 - o Signalisatie.

AFWIJKINGEN

Een afwijking kan slechts toegestaan worden door de vergunningsverlener mits een gemotiveerd verzoek van de aanvrager indien:

- *Plaatselijke omstandigheden of specifieke eisen van technische aard vragen een andere bouwwijze.*
- *Gebruik van bijzondere nieuwe technieken die een evenwaardige toegankelijkheid garanderen.*

Investing in your future
Cross-border Cooperation Programme 2007-2013
Part-financed by the European Union (European
Regional Development Fund)

De vergunningsverlener kan hierbij het advies inwinnen van een door de Vlaamse regering erkende instantie.

VERPLICHTE ADVISERING

Advisering is verplicht voor gebouwen waarvoor geldt:

- **gebruik of uitbating door de overheid** en/of in opdracht van de overheid en een **afwijking** op normbepalingen **wordt gevraagd**.

- alle gebouwen waarvoor de totale publiek toegankelijke oppervlakte >7500 m²

Hier is het advies toe te voegen aan de aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning.

MONUMENTEN

Indien het gebouw valt onder artikel 2, 2.3, dan is een afweging nodig tussen de eisen van toegankelijkheid en de te behouden erfgoedwaarde.

WIJZIGINGS- EN OVERGANGSBEPALING

- Inwerkingstreding: de verordening treedt in werking voor aanvragen die ingediend zijn vanaf 1 maart 2010.
- Bestaande provinciale stedenbouwkundige verordeningen en bestaande gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen houden op uitwerking te hebben bij inwerkingtreding van dit besluit.

Succesfactoren van bouwen aan toegankelijkheid

- " Een keten is zo zwak als zijn sterkste schakel"

Hiermee wordt bedoeld dat toegankelijkheid een item is dat doorheen alle fasen van het proces moet opgenomen worden. Integratie vanaf de start loont!

- samenwerking en multidisciplinair karakter zorgt voor het omzetten van wensen en noden binnen een haalbaar kader, en zorgt voor aandacht en oplossingen buiten het fysieke aspect van toegankelijkheid (communicatie, informatie).

Investing in your future
Cross-border Cooperation Programme 2007-2013
Part-financed by the European Union (European
Regional Development Fund)

Advies en praktische instrumenten

- brochure
- handboek op www.toegankelijkgebouw.be
- Quicksan en digitale checklist op www.toegankelijkheidgebouw.be
- Dossierbegeleiding op maat bij de verschillende provinciale adviesbureaus toegankelijkheid.
- Interessante websites:
www.entervzw.be
www.toevla.be
www.meegroeiwonen.info
www.dezilversleutel.be